

ratione sola furti malitia consurget, quod intelligentium est, quando superior dans licentiam, nouit rem illum esse furtu sublatam: si enim huius furti ignarus licentiam rei illius possidens concederet, non excusat ut vicio proprietatis, quia cum ex furti errore procedat, est involuntaria, & subreptita.

⁵⁶ Quartu[m] limitatur ab aliquibus, nisi religiosus, cui nulla regula, constitutione pecunias per se, aut per alios accipere interdicunt, eas in scio superiore accipiat ad libros, aliave emenda, quibus ex licentia superioris, & non alias vtratur; tunc enim non peccabit in votum paupertatis, cum earum rerum vnum non absque superioris licentia sibi vendicit. Immo nec peccat contra votum paupertatis, si libros, aut alia, in scio superiori, iis pecunias emat, non ea celans, sed palam in cubiculo cum aliis ex licentia habitis exposita tenens, quia omnia sic palam exposita possidens, voluntati potestatis suorum superiorum subiecti. Sic Azor. tom. i. insit. moral. lib. 1. c. 6. 11. q. 3. Sed neutru[m] placet. Non prius, quia non opus est religioso interdicti constitutio[n]e, aut regula pecunias, aut alia in scio superiori accipere, vt accipiens censeatur proprietriatus; sed ad id suffici voto paupertatis interdicti, sicut omnibus ea interdictus: nec sola regula, aut constitutione prohibitory sufficeret ad peccatum proprietatis, sed hoc culpa ex sola votu transgressione consurget, qualis reperitur in appropriante sibi pecunias absque tacita, vel expresa superioris licentia; nec licentia illi emendi libros, aut libris emptis vendi extenditur ad clandestinam illam accepti[on]em, cum si longe diuersa, & possit alterum absque altero reperi. Nō posterius, quia cum superiori lateat, an aliquid ex illis palam expositi sit absque ipsius licentia habitu[m], non censem[er]e dare licentiam, ex eo quod palam expositione sit, cum licentia ad penitus incognita non extenderit.

⁵⁷ Quintu[m] limitatur, nisi religiosus ex communi biblioteca, aut communi loco aliquid ad vnum tempore v[er]siper, deinde in eundem locu[m] restituturus; tunc enim nō peccat in votum paupertatis, quando regula id non est prohibitory: fecus it ad vnum perpetuum. Sic Azor. n. p[re]ced. allegatus. Sed id non placet, quia nullam prorius differentiam inuenio quoad pecuniam proprietatis admittendum, vbi nulla est presumpta, aut expressa superioris licentia inter vnum temporalem, & perpetuum, cum in vro[te] euentu v[er]s[us] rei pretio estimabilem absque licentia v[er]siper; sed sola in hoc est differentia, quod facilius presumatur licentia ad vnum temporale, vt sic excusetur proprietas vitiu[m]. Insuper erit leuis materia excusans a mortali, sed non a veniali, quando est v[er]sus temporalis.

⁵⁸ Ultim[u]m limitatur, ut tunc acceptio rei absque licentia superioris sit contra votum paupertatis, quando res illi sunt pecuniae, aut pecuniae estimabiles, quia haec tantum dicuntur diuitiae communiter, & sic has tantum excludit paupertas; & ita colligitur ex D. Thom. 2. 2. 9. 186. art. 7. & aliis DD. communiter dictibus voto paupertatis renunciari bonis externis, & ita docet Nauarr. comm. 1. n. 2. de regul. Ex quo deducitur, non peccare contra votum paupertatis, si religiosus recipiat absque licentia honores praefecti ecclesiastici, vt ius excommunicandi, absoluendi, eligendi, presentandi, confirmandi, instituendi, quia haec non sunt pecuniae estimabiles. Ita exp[re]sse colligitur ex Nauar. ibidem, ait enim posse haec religiosos possidere tanquam propria, & idem videtur sentire de iure moderanda alicuius cathedrae in Academia, & de receptione beneficij ecclesiastici, aut alicuius gradus literarii, vt Magistri, aut Doctoris. Sed hoc non approbo, quia ius moderanda cathedra, & gradus Doctoris, aut Magistri sunt pecuniae estimabiles, & quamus beneficium quoad titulum, & ius ecclesiasticum, non sit pecuniae estimabile, eo quod sit quedam sp[irit]ualis; at cum habeat annexos redditus pecunia

estimabiles, ex parte reddituum acciperet quid pecuniae estimabile. Vtram autem licentia ad manandam operari literis, sit etiam tacite concessa ad gradum accepitum, diximus supra.

Ex dictis deducitur, qualiter peccet religiosus dicens do aliquid sibi, vt si dicar, mea vestis, &c. Quidam censem esse mortale, quando non ex lapsu lingue, sed aduerteres, ac modo afferuo id ait religiosus; & potest probari, quia id interdictum in c. 2. regulae D. August. & referatur e. non dicatio. 12. q. 1. estque conforme Ecclesie primitiae, que dicitur Ad. 4. nec quicquam coram, que possidet, sibi quisquam esse dicebas? Præterea, quia videtur proprietas actus, & ideo apud Cassianum lib. 4. c. 3. grauitate plebebat monachus, etiam ex lingue lapsu appellans aliquid sibi; & ita Turrecrem. ex cap. non dicatio. art. 8. m. 1. Prepositus, quem refert, ac sequitur Graffis. 2. p. decisi lib. 3. cap. 19. num. 8. Vmbertus, Trullius, Coriolanus in regulam D. August. vt eos refert Nauarr. statim allegandus. Ceterum si distinguendum est si religiosus id dicat intelligens quoad dominium, sive data opera[re] dicat, sive ex inaduertencia culpabiliter peccat venialiter, quia est mendacium officiosum, nisi intendenter velle habere dominium, & proprietatem, quippe id cum voto paupertatis pugnat, atque adeo est mortale, nisi parvitas materie excusat: ita autem dicat intendeat actu vel virtute (vt communiter dici solet) rem illam esse suam quoad vnum, nullo modo peccat, immo est actus virtutis, quo se pauperem omni dominio carentem profiteret. Nam etsi verba meum, & tuum stricte accepta significent dominium, vt probat text. I. Quintus ff. de au[ro] & argen. leg. & docet Glosa. e. quo iure verb. meum. 8. at longe sumpta importantem rem possest, vt tradit Glosa. 1. verb. papryus. ff. de origine iuri. Arque ideo hanc sententiam amplectuntur Nauarr. comm. 2. n. 1. de regul. Tapia. amb. ingressi. verb. ipso ingressu. c. 5. n. 65. 66. & 67. C. de sacrosancti. Eccles. Vega. 2. tom. sum. 8. 3. cap. 3.

Secunda conclusio fit. Peccat quoque religiosus contra paupertatis votum, quando rem cum superioris licentia acceptat, occultat tamen postea, ne superior afferas, vt aliquando contingit in monialibus, qui dum superior vident cubicula, & videat, quemque quisvis monialis possidet, abscondunt multa. Ratio est, quia si occultans vult contra superioris licentiam, rem illam ablaturi, si concius estet, possidere. Nec obstat initio habitat esse licentiam, quia ea non obstante potest idem superior, vel alius ad libitum reuocare, teneatque religiosus votu[m] paupertatis, eam liberam reuocationem non impedit, impedit autem, quando rem eccl[esi]a, non auctoratur. Atque ita docent Hoftiensis cap. 4. ad monachorum. numero 7. vers. quod si proprietas, de statu monachorum. & ibi Ioann. Andre. numero 3. & 22. Abbas num. 8. Felinus cap. cinc. M. num. 26. vers. credem tamen, de confit. Sic Bonavent. in prelato discipline ad noscitos. part. 1. cap. 4. paulo ante fin. (habetur tom. 7. in operibus nonis. 7. 7.) Theodosius, quem refert, ac sequitur Carthusian. opus de reformatione claustrorum. art. 15. D. Anton. 3. pars. 11. 16. c. 1. s. 1. notabilis 1. & 2. Sylvestr. verb. religio. 6. quest. 7. dist. 1. Armilla verb. religio. num. 17. & ibi Taberna quest. 4. num. 45. ad fin. Gregorius Lopez L. 1. 4. verb. propri. art. 7. p. 1. Corduba in reg. D. Francisci. cap. 7. quest. 4. paulo post princip. in 2. cap. Palfarellus in compendio privilegiorum fratribus. Minorum. post cap. 45. tit. de proprietate abdicanda statim in princip. & ver. iure quando. Mendoza in suis quodlibet. quest. 8. conel. 4. Graffis par. 1. decisi lib. 3. cap. 5. num. 4. 8. Manuel 2. tom. sum. cap. 31. num. 5. vers. loquio digo. & q[ui] regul. tom. 3. quest. 29. art. 10. conel. 5. Valentia 2. 2. disput. 10. quest. 4. puncto 3. col. 2. vers. pacem enim. Bertrand. tractat de voto paupertatis c. 2. Leonardus lib. 2. de iust. cap. 4. dub. 5. num. 25. & c. 41. dub. 9. n. 79. vers. 8. Tapia. amb. ingressi. verb. ipso ingressu. cap. 1. num. 33. C. de sacrosancti. Eccles. Vitalius candelabro sacramentorum. 3. part. cap. 14. num. 85. Nauarr. lib. 3. de restit. cap. 1. in noua edit.

edit. p. 3. dub. 1. num. 159. atque bene addit ibi, & Manuel eadem cap. 3. cit. num. 3. vers. loquio digo, non excusari hunc religiosum a proprietate mortali, quamvis paratum se dicat dimittere subente superiore. Quare recessendum est a sententia D. Bonavent. qui in speculo anima. cap. 2. col. 2. ad medium. vers. 4. circa fūrūm. (habetur tom. 7. in operibus eius operibus) ubi sibi contrarius, ait tunc tantum clare aliquid superiori, habere proprij rationem, quando religiosus iussus in virtute obedientie manifestare, celat.

⁶¹ Hac tamen conclusio limitatur, vt intelligatur, quando religiosus celat, credens fore, vt superior illum ea re non occupata spoliat: fecus quando credit probabilitate fore, vt non spoliat, ac celat, ne patiar confusione, & verecundiam, vidente superiore ea, quae possidet; sic Corduba allegatus num. precedent: vel celat, ne a superiori reprehendatur, quod ex sola licentia probabilitate presumptum, aut credens superiorum non fore iniuriam quoad rem acceptam, sed quod solum modum, accepit; sic Mendoza allegatus num. precedent, & Manuel q[ui] regul. tom. 3. q. 29. art. 10. n. 64. & docent Corduba summ. q. 109. Mendoza in suis quodlibet. 9. 8. conel. 3. Ludouicus Lopez 1. p. instruci. confient. c. 1. 6. paulo post princip. Manuel q[ui] reg. tom. 3. q. 29. art. 10. conel. 3. Atque idem dicendum est de mutuo, vel commutato, donec oblique licetia alteri religiosi eiusdem conuersus, id probat ratio adducta n. preced. Quare non placet, quod dicit Manuel 1. tom. sum. in 2. edit. c. 90. n. 11. conf. 5. non peccare religiosum, qui absque licetia dat religioso eiusdem conuentus librū valentem quinque aureos, nisi credatur religiosum, cui dat male expirū, & nisi dāns sit religiosus ordinis Minorū, qui cum manifesto suo peccato; & ita docet Corduba ibidem.

⁶² Hinc deducitur primo, religiosum non paratum ad dimittendam rem ex licentia superioris possessum, volente superiore auferre, esse reum voti paupertatis, quia eo solo tempore, quo superior permitteret, potest rem illam retinere. Atque ita docent Palfarellus in compendio privilegiorum fratribus. Minorum. post cap. 45. tit. de proprietate abdicanda. vers. iure quando. Leonardus lib. 2. de iust. cap. 4. dub. 5. numero 25. & cap. 1. dub. 9. numero 79. Nauarr. lib. 3. de restit. cap. 1. in noua edit. part. 3. dub. 1. numero 161. Manuel q[ui] regul. tom. 3. quest. 29. art. 12. conel. 1. & omnes. Quando tamen est paratus, at fundendo querelas, & ita murmurando, vt superior non audeat, diximus num. 1. 8. esse contra paupertatis vorum, quia ea licentia est metu extorta, & docent Nauarr. Manuel ibid. Leonatus coe. 4. dub. 5. num. 25.

⁶³ Secundo deducitur, quando religiosus haberet aliquid cum licentia superioris, teneri id dimittere, ex contum quod superior reuocat illam licentiam, quia ex tunc haberet absque licentia, & sic ester reus voti paupertatis. Et ita aperte colligitur ex c. exist. vers. profecto, de verborum significacione in 6.

⁶⁴ Tertia conclusio. Religiosus est proprietarius, p[ro]cetique contra paupertatis votum, si donatione, vel alio modo, absque expressa, aut tacita superioris licentia aliquid alienet, quia est actus dominij. Sic D. Bonavent. prelato discipline ad noscitos. part. 1. c. 4. paulo ante fin. (habetur tom. 7. in operibus nonis. 7. 7.) Gerlon 2. p. in responsis ad quodlibet. sibi propositas. quest. 4. puncto. alphabeto 3. 4. littera S. & omnes DD. in hoc continentur, tanquam in re omnino manifesta. Quae conclusio habet verum, etiam si donec aliquid ex his, quae ad proprios vius sibi à Palfarellus collata sunt, quia iam v[er]siper rem independenter a Palfarellis voluntate, & ita tanquam dominus, eo vel maximè, quod religiosus solum facti vius habeat, vt diximus. V[er]siper autem nequit vius rei alteri concedere, quia hoc non est vius, sed v[er]siper vius, & facti vius est habit. 5. 1. & 2. atque ita docent D. Antoninus 3. p. 11. 16. c. 1. s. 1. notabilis 1. & 2. Sylvestr. verb. religio. 6. quest. 7. dist. 1. Armilla verb. religio. num. 17. & ibi Taberna quest. 4. num. 45. ad fin. Gregorius Lopez L. 1. 4. verb. propri. art. 7. p. 1. Corduba in reg. D. Francisci. cap. 7. quest. 4. paulo post princip. in 2. cap. Palfarellus in compendio privilegiorum fratribus. Minorum. post cap. 45. tit. de proprietate abdicanda statim in princip. & ver. iure quando. Mendoza in suis quodlibet. quest. 8. conel. 4.

⁶⁵ Quartu[m] deducitur, est peccatum mortale contra votum paupertatis, quando superior concepit religiosum facultatem pecunias expendendi in aliquam rem, & ipse in aliam expendit, ad quas expensas verisimiliter denegari licentiam, quia est vius rei absque superioris licentia. Sic Mendoza eadem q. 8. conel. 3. fin. Manuel q[ui] regul. tom. 3. q. 29. art. 10. conel. 4.

⁶⁶ Quintu[m] deducitur, non esse contra votum paupertatis alienare aliquid non absolutè, sed sub conditione, si superior conceperit licentiam, & si res statim tradatur reddenda, si licentia denegata fuerit, & nullum sit periculum illius reddendæ, si denegatur: quia cum conditionalis nihil ponat in esse, nulla fit alienatio, nec illa traditio est aboluta, sed sub conditione salpente eius effectum.

⁷⁰ Sexto datur, nec esse contra pauperatum votum dare domesticis, vel externis ea qua religiosus ex superioris licentia haberet; quando ex eori qualitate aper- te colligitur intellectus superiorum cōcedentem accipiendi, aut emendi ea licentia, non esse vni ipsi religio- lo, sed ad distributionem alii. Et ideo religiosi domes- tici acceptantes non indigent alia noua licentia, quia prior ea licentia concessa ei religioso accipiendi, vel emendi, et tacta distributioni quibuscumque, & do- mesticis accipiendi, ut exemplum sit, quando superior concedit religioso licentiam accipiendi aliquas scuticas, aliquos calculos virginicos, aliquas imagunculas, aut grana benedicta; cum enim videat superior his omni- bus non indigere religiosum ad proprium usum, sed haec solle inter alios, & domesticos, & extraneos distri- bui, cōsetetur tacite hanc futuram distributionem approbare.

⁷¹ Sed dubitur, an in aliis rebus licentia concessa ab solute alieni religioso distribuendi aliqua, extendatur ad distributionem tam inter quoscumque externos, quam inter regulares eiusdem conuentus, ita ut hi nulla re- cipiendi licentia indigent. Et quidem constat, si reli- giosi illi effici alterius conuentus, eiusdem, vel diversi ordinis, non sufficere hanc distributioni licentiam, ut ipsi possint accipere, sed indigere alia sui superioris li- centia ad accipiendum. Ratio est, quia concurredit duplex impedimentum: alterum in dante, & hoc collitur per sui superioris licentiam ad dandum concessum: alterum vero in accipiente, & hoc per illum superiorum auferri nequit, cum non sit superior huius. Ergo est necessaria licentia noua superioris religiosi accipiendi, ut ab illo violatione voti pauperatus accipiat. Quare religiosus habens licentiam dandi, sive generalem, ita ut extenderit ad eos religiosos alterius conuentus, sive speciale dandi illis, peccabit contra pauperatum votum, dando iis caritatis licentia recipiendi, non quatenus dat, quia habet licentiam dandi, & ex parte sua absolute ablatum impedimentum; sed quia cooperatur peccato contra votum accipientis, sicut si secularis daret aliquid religioso, quem non habet carere accipiendi licentia. Sed dices superiorum non esse vnum concedere licentiam ad dandum his religiosis non ha- bientibus accipiendi licentiam, alia peccaret. Sed respondeo, superiorum absolue dare licentiam, & auferre impedimentum, quod se tenet ex parte dantis, hoc autem absolute sublatu, potest ipse, quantum ex se est, rem dare. Ut quando Episcopus dispensat cum subdito habente votum non ducent ex viro, tollit impedimentum omnino ex parte huius, & ideo, si hic ducat familiam habentem votum non habendi, non peccat contra suum votum, sed solum peccat, quatenus cooperatur peccato alterius: & id est, si superior facultatem sub- dito concederet ad accipiendum aliquid, & ipse accipe- ret a latrone, tunc peccatum ad solum furtum pertinet; similiter, si abstinentiam carnium vovit in diebus Veneris, si carnes ederet, quando nativitas Domini in sexta feria celebratur, non peccaret contra preceptum ecclesiasticum, quod in ea die nullum est, peccare tamen contra speciale votum, quod ipse emul-

⁷² Difficilis ergo est, an ab solute dandi facultas ex- tendatur ad dandum quibuscumque externis, sive reli- giosis eiusdem conuentus, ita ut hi nulla alia accipiendi licentia indigant. Quippe ex una parte videretur extendi ad hos absque alia licentia accipiendi, tum quia si ea li- centia extendetur ad dandum externis, à fortiori ex- tenderetur ad domesticos; quippe multo facilius potest oneri licentia ad dandum his, eo quod res donata nancet in eiusdem conuento dominio: tum etiam, quia licentia est generalis, ac concessa à superiori, qui potuit in dantis, quām accipientis impedimentum auferre. Ro altera autem parte facit, quod stat auferri impedi- mentum dantis, non ablatu accipientis impedimento,

et si superior auferens possit, utriusque impedimentum auferre: immo nec cōteretur auferre, si id non explicet. Ut quando Episcopus dispensat cum subdito habente votum abstinendi à matrimonio, non cōsetetur dispensare cum famina sibi subdita simile votum habenti, ut illi nubat, nisi id explicet, quām posset cum vitroque. Et ideo haec pars mihi placet, ut sit necessaria noua li- centia in accipiente, nisi ex coniecturis probabiliter colligatur, superiorum de his quoque religiosus intel- lectus, quippe ratio adducta hoc probat. Nec obstat prior ratio in contrarium adducta, quia etiā factum sit dare domesticis, quam externis; at non probat esse da- tur, auferendo vitroque impedimentum. Nec etiam posterior ratio, quia ea generalitas non extenditur ad auferendum duplex impedimentum, ut in exemplo proposito habentis votum abstinendi à matrimonio constat.

Similique ratione dicendum est, religiosum obtinen- ⁷³ tem licentiam accipiendi aliquid, non posse accipere ab altero religioso, sive diversi, siu eiusdem conuentus, nisi hic quoque donandi licentiam habeat. Constat ea- dem ratione, quia solum accipientis impedimentum portus superior auferre, quia dans erat alterius conuentus, solidumque id cōsetetur auferre velle in dubio, quād est religiosus eiusdem conuentus, nisi ex coniecturis confiteri voulisse vtrumque.

Septimo datur, quid in ea quæstione dicendum est, an sit contra pauperatum votum si religiosus abso- lute tacita, vel expressa superioris licentia, volenter sibi ali- quid donare, roget, ut donec confanguineo, vel alicui alteri persona? Multa sunt, qua partē affirmatiūm suadere videntur, que retulit lib. 6. de marit. disp. 4. 7. Sed illis non obstantibus, illis tenui, & nunc teneo, non aduersari voto pauperatus, quando religiosus profiteretur, se non acceptare, ut si dicat sic; ea te non indigeo, si tibi placuerit, gratum milie facies, si dederis talis perfon- na, vel meo consanguineo: fecis quando religiosus exprefsis, vel tacite acceptaret, & peteteret dari cōfanguineo, ut si offerent donum, gratias agas, patetque ab eo, ut tradat confanguineo, vel tali persona, quia in prioi casu, cum nulla sit religiosi acceptatio, nihil ipse donat, sed solum intercedit, ut alius donec, que intercessio nullatenus voto pauperatus aduersa est. At in posteriore, cum religiosus accepteret, ipse revera donata, donum illud mittit confanguineo per manum ipsius donantis. Quare, cum absque superioris licentia donec, reus est voti pauperatus, ut ibi latius probauimus.

Quod si religiosus absque superioris licentia nolit ⁷⁵ acceptare rem sibi donatam, nulla iusta causa ductus, non peccabit contra votum pauperatus, quippe non astingitur ad accipiendum, sed ad non alienandum, nec recipiendum: et si nulla causa iusta ductus, non accipiet, peccabit quidem contra charitatem, tanguam ab- que iusta causa impediens bonum religionis, cui illa res, ipso acceptante, acquirendra erat; sicut rogans vo- lentem legare alicui, nec leger, ad idque nulla iusta causa ducatur, peccat in proximi charitatem, tanquam bono proximi abque iusta causa obstante; nulli tamen culpe obnoxius est religiosus, si ex iusta causa id donum non acceptaret absoque superioris licentia, sibi gratia, ut li- terior sit ad ministeria spiritualia exercenda, vel quod in donatis gratiam aliquid fecerit, dominumque accep- tare recusat, ne videatur quasi munera sibi tribuendi ipse ductus id fecisse, vel alia iusta causa.

Octauo datur, quid dicendum sit de religiosis ⁷⁶ absque expressa, vel presumpta superioris licentia lu- dentibus. Quia in re certum est eos delinquerre contra votum pauperatus, ut constat ex dictis, quod sit actus dominij, expone aliquid iactare ludendo: atque ita lucerentur teneri in hoc casu restituere, tener D. Thom. 2. 2. 9. 3. art. 7. ad 2. ab omnibus authoribus recepus.

Difficilis autem est, quando adest superioris licen- ⁷⁷ tia. Quidam dicunt lucerantem à religioso, quām

Prælatus

Prælatus sit, honorumque administratione potiatur, te- nerire restituere. Quare eadem ratione id dicent de reli- giosis habentibus Prælati licentiam, & consequenter etiam dicent esse contra votum paupertatis, tanquam alienationem factam à non potente licentiam conce- dere. Ducuntur, quod ludere sit actus veri dominij, atque licentia concessa administranti bona, non exten- datur ad ludum. Cum ergo superioris religionis non fini veti domini, sed administratores, nequibant ludere, nec licentiam ludendi concedere. Sic Castro lib. 2. de leg. Imper. c. 2. cor. 3. stat. in princip. Petrus de Co- uart de remedio lusorum. 3. p. c. 1.

⁷⁸ Ceterum integrum est religioso ex tacita, aut ex- pressa superioris licentia, gratia honeste recreationis, quantitatim aliquam moderatam ludo exponere. Du- cor, quod superioris religionis non cōfendit fint instar economorum dominij aliquem priuati, quibus constat non concedi facultatem ludendi, concessa bonorum generali administratione, sed sunt quasi absoluti bonorum religionis administratores, adea in quoescumque li- citos, & honestos vñus expendēda, iner quo uti opti- mo computatur quedam honesta ludi recreatio. Ergo postulat illa vñi, ac subditis licentiam vñdi concedere, & ex hoc satisfaci contraria argumento. Atque ita docent Maior. 4. d. 18. q. 1. 3. in fol. ad 2. contra 2. cor. Le- defma 2. p. 4. 9. 1. art. 5. fol. 12. 4. col. 3. Alcozer lib. ludo. c. 11. art. 8. Idemque docent omnes DD. num. sequenti allegandi.

⁷⁹ Hinc datur, religioso, qui a monasterio sus- tattur in studio, vel in alio loco, vbi negotia aliqua agit, posse in sua honesta oblatione, etiam ludendo ex- pendere ad rationem quatuor, aut quinque aurocorum pro centum sibi quotannis ad sufficienciam concessis: sicut de filiofamilias in simili casu fatentur DD. com- muniter. Quod iure optime presumatur licentia ta- cita superioris ad honestam huiusmodi ludi recreatio- nem. Atque ita docent Nauarum summa. Latina nonior. c. 2. o. 11. Hispana. c. 19. m. 9. Valentia 2. 1. disf. 5. q. 9. 6. pñnt. 5. 8. de acquisit. per ludum. ver. 2. tertio obseruandum. Leonardus lib. 2. de iust. c. 26. dub. 5. n. 37. Graffis 1. p. deis. lib. 2. c. 12. n. 5. Salón 2. 2. pñt. q. 6. 1. art. 6. de domino. q. 5. ar- t. 6. dub. pentul. cor. 1. Molina 2. 2. de iust. disf. 5. 20. paulo pñt. principium. Philiarcus de off. sacerdotis. tom. 2. p. 2. lib. 5. c. 2. n. 6. vers. prædicta igitur circumstantia. Beja in suis responsis. p. 1. cap. 61. difficultate 1. fol. ver. 1. quia. Atque idem dicunt afflentes licet huic quid moderatam ludo exponere, non explicantes quantitatem. Ledefma num. precedenti all. erga. Alcozer lib. 1. de ludo. c. 14. Quod tamen limitandum est primo, nisi expresse à suo superiore, vel constitutionibus suis religionis interdictus sit religiosus ludus, quia cūn tuni nequeat presumi li- centia tacita, obstante expresa prohibitione, et contra votum pauperatus luditus, ac lucras tenebitur restituere. sic Salón ibidem. Idemque dicendum est, si ludus ille sit prohibitus, aut indecens religioso, quod talis ludus comparatione illius non cōfessatur honesta recreatio, & ideo non potest presumari tacita licentia, immo neque expresa prodebet, vt diximus num. 1. & docet Molina ibidem. Et inspe- cito limitandum, nisi religiosus ille in eodem anno in alios vñus non necessario, vt in aliam re- creationem, aliquid insumpserit, id enim detrahere debet, & tanto minorem quantitatem potest ludere, vt lo- quens de filiofamilias existente in studio tradit. Rebel- lis tral. de iust. p. 2. lib. 12. q. 4. art. 1. num. 3. Quid autem de his que sibi subtrahit ex necessariis ad alimenta, dicimus, cūm de elemosyna agemus; vel si fini cœcti, aut beneficiarij, diximus supra.

⁸⁰ Quare non approbo quod tradit Leonardus lib. 2. de iust. c. 26. dub. 5. n. 36. vbi ait posse religiosum validum ludere, & perdere notabiliter summam ludendo ex- pressa superioris licentia, quām mortale sit, res mo- nasterii sic ludo exponere. Quod etiam aperte lentiunt

DD. num. sequenti allegandi pro prima opinione. Du- citur, quod ludus sit contractus onerosus, qui potest esse monasterio vñlis, respetque pro se Nauarum summa. c. 2. o. 1. n. 9. fed falsò, quia nihil dicit; addit autem mo- nastero grauter lafo ex eo ludo dari restitucionem in integrum, sicut in aliis contractibus. Sed hanc, inquam, sententiam minimè approbo, sed existimo restituendare esse pecuniam co ludo partam, quatenus moderantur, & honestam quantitatim excedit. Ducor, quod omnes al- legati authores solam moderatam quantitatim ludere concedant religioso ex superioris licentia, quasi hac vl- terius extendi nequeat, & expellit Petrus de Ledel- ma 2. tom. summa. tral. 2. c. 1. pñt. 10. conclusionem. ver. lo que- tos a los religiosos. vbi art. Prælatum minimè posse reli- gioso ludendi ultra moderatam quantitatim faculta- tem concedere, & vt hanc lucratam teneri restituere. Se- condò, quia quām ludus sit contractus onerosus, quando hanc quantitatem excedit, est indecens reli- giosus, neque intra limites honesta illorum recrea- tionis continetur; superioribus autem in generali ad- ministratione bonorum, quam habent, non cōfessur licentia contracta huiusmodi inveniundorum conce- fa, eo quod indecens, ac prodigi cōfentantur. At li- centia superioris ad vñs turpes, & indecens concessa non liberat a peccato, ac restituendi obligatione, vt di- ximus num. 31.

Nec similiter approbo, quod tradunt aliqui DD. di- 8^{er} centes religiosum obtinenter generali licentiam à suo superiore donandi, aut expendēda aliquam quanti- tatem, posse validè à ludo exponere. Quippe quām peccet, vñpore qui transgreditur verisimile Prælati intentionem, ac transfert dominum, sicut immoderatē fidelis edens die ieiuni, id non solvit, quām finem Ecclesie abstinentiam intendit in die ieiuni, excede- dar. Hi sunt Alcozer lib. 2. de ludo. c. 17. Merina lib. 1. summa. c. 14. 5. 29. arque hoc est probabile tradit. Angles for- muli. 2. p. vbi de restituzione. q. de ludi restituione. ar. vñlico. dub. 1. proposition. 4. Ludouicus Lopez 1. art. 1. c. 1. 18. 3. ad fin. Sayro clau. regia. lib. 11. e 12. n. 15. falsò tamen al- legar Natur. Valentian. & Salonen hoc tenere, & dicit probabile Ludouicus Lopez lib. 2. de contractibus. c. 40. col. amepenit. ver. ar. suem religiosos. Atque hoc exten- dit Alcozer codex. 6. 1. 7. siue lucrants sit eiusdem religio- nis, sive secularis: excepit tamen fratres. Minor. & alios religiosos, qui neque in communis, neque in par- ticulari dominum habent, & Merina etiam excepit, ni- si licentia effet ad solos vñus honestos concessa: tunc enim lucrants ultra moderatam quantitatem tenetur restituere. Ceterum horum sententiam non approbo, quia licentia illa generalis non extendit ad ludum immoderatum, sed ad honestos, & licitos vñsus, nec enim in generali cōcōssentur cōfessur, que specia- liter explicata denegantur; reg. in generali. de regulis in 6. Atque ita docent Sayro codex. 6. n. 16. Ma- nuel 1. tom. summa in 2. editione. c. 18. 9. art. 4. concl. 4. & 99. reg. 10. num. 26. art. 3. & in bull. compositioni. 5. enico. c. 10. num. 36. art. 8. & dicunt probable Angles, & Ludouicus Lopez vñpore loco proxime allegati. Immo quām expellit licentiam conceder superior ludo exponendo eius quantitatatis immoderata, non libe- rat lucrants ab onere restitutions, vt numero prece- denti probauimus.

An vero religios, quos Commandatarios appellant, ² ordinum militarium possint ludere, diximus hoc lib. 7. 2. n. 8. 28.

Maior autem difficultas est, an cum religiosus neque- ⁸³ validè perdere quantitatem ludo exponit, sed alter- tener.

teneretur lucrum restituere, teneatur ipsemet religiosus lucrum similiter restituere, ut si religiosus careret licentia tacita, vel expresa ludendi, vel potens ludere moderatam quantitatem, excedat illam? Dubium hoc generaliter procedit de omnibus qui nequeant in ludo perdere, ut sunt filii familiæ, minores, mulieres coniugatae, absque licentia patris, curatoris, viri, potestque in duplo casu discuti. Prior est, quando vnoquoque ludi iactu possunt hi quantitatim ludo expositum perdere, & tunc possunt amplius lucrari, quam poterant perdere. Verbi gratia, filius familiæ habet licentiam parricidatam, aut expressam ludendi quatuor aureos, si ludant cum ipso alio ostio potentes alienare, & vnuquisque exponat quatuor aureos, potest lucrari totam illam pecuniam ab aliis ludo expositam; similiter distincitæ iactibus potest ab uno, codemque lucrari plus quam possint lucrari ab quo onere restituere perditæ? Quia in re duplex est sententia. Prima ait posse huius absque restituendis onere, plus lucrari quam possint perdere. Dicitur, quod contractus potest claudicare, & non esse validus, respectu viuus, valere tamen respectu alterius, ut confat ex c. qua de rebus. 12. q. 2. & 9. pupilli, infra, de iniunctis stipulationibus, & l. Iudiciorum. §. sequitur a papillo, ff. de actione empli, quibus locis determinatur, contractum cum pupillo, vel Ecclesia absque debita solemnitate initum, valore quidem in utilitatem ipsorum, & praedictum contrahentium cum ipsis, at ille irritus in praedictum Ecclesie, vel pupilli. Atque similiter quamvis contractus initus ab uxore ab quo viri licentia, sit in hoc Castell. Regno irritus l. 55. Tamen, qui hodie est l. 2. sit 3. lib. 2. cap. 32. art. 7. pag. 117. Franciscus Garcia de contrahit. 2. p. 19. pag. 77. & sequenti. Et quamvis DD. isti communiter loquantur de filio familiæ, id credo fieri gratia solius exempli, quod regula non arcta, cum eadem ratio procedat quoque in religiosis, & aliis alienare non potestibus; omnibus enim qui possunt quantitatem eo ludiciaco expositam perdere, idem iuri procedit.

84 Similiter etiam religiosus ludo licite lucretur multo maiorem summam, quam perdere poterat, modo que numero procedunt explicitum, & eodem ludo totam eam perdat, non tenetur lucrare restituere. Ratio est, quia eti religiosus nullatenus concedendum sit, vt totam eam pecuniam licite parati possint validè alio ludo exponere, eo quod iam est pars monasterio, nec adeò presumpta superioris voluntas, immo nec expressam concedere posset (quamvis multi satis probabilitate dicant adesse presumptam patri voluntatem, ut filius familiæ possit ludere quacunque quantitatem quoque alio ludo acquisitam, potest enim patre licet eam licentiam concedere); at eodem ludo possint validè eam perdere. Ratio est, quia lucrum non censetur suppliciter acquisitum, donec totus ludus finitus sit. Atque ita docent Gabriel 4. distin. 1. q. 13. art. 3. dub. 6. vers. verum alio. Rosella summa verb. ludus num. 8. & ibi Ang. num. 8. Syll. quef. 17. dict. 3. fin. Armilla n. 7. & 8. Tabiena n. 10. n. 11. Nauar. summa Latina noua. n. 10. n. 19. Hispan. c. 19. n. 16. Alcozer lib. de ludo. c. 41. dict. 4. Molina tom. 2. de iust. diff. 51. col. penult. Et quamvis DD. hi de filio familiæ loquentur, id contingit gratia exempli, ut diximus n. precedenti; nam cum eadem ratio militet in omnibus, qui alienare non possunt, idem in omnibus illis discordum est. Dicitur autem idem ludus, quando ita continuus est, vt ludentes ad alios actus non diuerterant, vt bene auertit Gabriel, & Tabiena proxime allegati, quod intellige, quando non diuerterunt animo desideranti ludo pro tunc: secus quando diuerterunt animo statim redeundi, vt ad colloquendum cum aliquo, vel confundendo aliqui corporis necessitatis, non enim diuertere censor breui reuerteruntur, vt optimè habetur l. diuinorum. 3. fin. ff. de diuinis. Nec refert si qualitas illius ludi continui mutetur, vt si prius lud-

etrandis.

Nec obstat ratio in contrarium adducta, quippe ea regula locum non habet in contrariaibus prohibitis, aut qui magis naturam rei prohibe. fortiori videtur, cummodi est ludus etiam licitus, in his enim maior à minori non dicitur. 1. auxiliis. 3. in delictis. ff. de minorib. Nec enim sicut de emptione, & venditione, & alii contraibus commercio hominum necessariis, ita de ludo us constituitur, qui eti non interdicatur, magis tamen indulgentiam, quam iuri continet, nec aquitas patitur in hoc aliquod priuilegium non potentibus alienare concedi. Et vbiq[ue] exequitas deficit, claudatio talis non admittitur. If. id quod, circa finem, ff. de recens. vendit. ibi; vix bona fidei conuenire ei p[ro]p[ri]o statu, quod alteri capiuntur sit. Atque huius sententia sunt Angelus sum. verb. ludus n. 8. & ibi. Syll. q. 17. dicto 3. fin. Tabiena q. 10. num. 11. Sotus lib. 4. de iust. q. 5. art. 2. col. 8. vers. aliud dubium est, virum si filius sum. Calstro lib. 2. de lego panal. c. 2. corol. 3. Cour. reg. peccatum. 2. p. 4. num. 4. vers. deinde illud. Ledesma 2. p. 4. q. 15. art. 5. lib. 12. col. 3. vers. ad hoc dies non obstante. Veracruz 1. p. fiscal. coning. 19. col. 4. Victoria, quem refert, & sequitur Alcozer lib. de ludo. c. 16. Azebedo lib. 8. recopilat. tit. 7. l. 2. num. 88. & 89. Metina lib. 1. summa. c. 14. q. 18. ad finem. Franciscus Garcia de contrahit. p. 2. c. 19. fol. 574. & sequenti. Si ille ludens fidem habuit eam impotentiam sibi dicentibus, non tenetur ha personæ aliquid illi restituere, quantumvis lucrum amplius sit, quam id quod perdere poterant; cum enim videtur aperte iuri suo cedere: si autem fidem non habuit, non est virus cedere, ac prouide excessus ille lucri est sibi restituendus, nisi tam modicus sit, vt presumatur velle remittere. Sed melius Ludovicus Lopez lib. 1. de contrahit. c. 21. col. 3. vers. hinc corollaris sequitur, ait, in neutrō casu presumi iuri propriū cessionem, sed potius illum cupiditate lucri intē, sive iniuste acquirendi trahi, & ideo in vroque casu esse excessum restituendum, nisi tam modica quantitas sit, vt iure optimo attenta dignitate perditis, & aliis circumstantiis, presumatur donatio.

Non deducitur, quid sentientium sit de facultate religiosi ad largientes elemosinas citra voti paupertatis violationem. Et quidem quadruplex religioforum genus est. Primum eorum, qui extra religionem viuant, vt qui beneficium ecclasticum habent, vel electi sunt, & de his satis diximus supra: aut alia iusta de causa ex licentia superioris degunt omnia extra monasterium, & de his dicimus n. 8.

Secundum religioforum genus est eorum, qui sunt prælati religiosi, & hos conitar posse, & debere elemosinas facere de superflua contentus bonis, immo eti superflua non sunt, posse arbitrio prudentis competentes, & moderatas, & donationes ex causa iusta, quia decens, aut recta coram bonorum administratio postulat, quia sunt legitimi administratores. Atque ita docent vniuersit[us] autores, allegandi, & specialiter id bene declarat Molina tom. 2. de iust. diff. 27. 6. statim in princip. & vers. illud vero. vbi etiam optimè ait hoc intelligi seruatis ordinationibus, si que in eo contentus sint ex totius ordinis, aut prouincie, aut quorumvis superiorum prescripto, circa quantitatem, modum, & dependentiam a maiori parte Capitulo, vel ab aliquo rum ad id deputatorum suffragio.

Quando autem exigitur licentia contentus ad discernendum, an sufficiat maiorem contentus partem contentire, aut potius omnium illius contentus alienus requirendus sit, sic distinguendum est. Si bona contentus possidentur in communione particulariter, ita scilicet, ut singula portiones distribuenda sint inter singulos, secundum aliquam quotam, est necessarius consensus omnium, quorum intercessit, vt constat ex c. cum omni, de constitutionib. quippe fieret aliquo singulus non contentibus iniuria, cum habeant certam, & determinatam portionem illorum bonorum, que in elemosynam abique illorum contentu erogaretur. At si bona h[ab]et communia possidentur in communione collegialiter, id est, non inter singulos de communitate secundum aliquam quotam distribuenda, sed dispensantur ab ipsa communitate, vel superiore, satis est maior contentus pars, vt constat ex c. cum in cunctis, & ibi notatis, de

que sunt à maiori parte Capituli. &c sic docent Metina C. de
pannicentia. tractatu de elemosyna. q. de quibus bonis elemo-
syna facienda: verò capitulo tamén. Valentia 2. 2. disp. 1.
q. 3. punctione 5. col. 1. Aragon 2. 2. q. 32 ar. 8. col. ante penulti. vers.
sed dubitabili aliquis.

2. *Terrium religioforum genus est eorum, qui religio-
nis Prelati non sunt, ut bonorum monasterij administrationem habent, quales sunt procuratores contentus. Et iij, cum non sint superiores, sed solidum ex superiorum commissione administrationem habeant, nil aliud possunt in eleemosynam, aut aliam iustam donationem, aut alienationem expendere, quam id quod à superioribus illis commisum est, vt optimè docent D. Thom. 2.2. queb.32. art.8.ad.1. Tute recrēmata c. non dicas. 12.9.1. art.8.n.12. Tabiena verb. eleemosynas. q. 8. num. 9. Manuel. 99. reg.10m.2. q. 7. art. 2. Litudovicus Lopez 1.p.
instruc. c.156. col.3. ante 5. conclusionem.*

Ex quo fit, eos peccare mortaliter contra paupertatis vorum, si in aliis viis prater deputatos à superiori, quantumvis illi liciti sint, & communianti defuerant, rem expendant absque expresa, vel presumpta sape-rioris voluntate, quia exercerent actum dominij, exce-dantque administrationis sibi commissas metas. Si doc-ent Gerlon 2. p. in responsis ad quasdam questiones sibi propositas. q. penult. alphab. 3. 4. iuxta S. Mendoza in suis quodlibetis. q. 8. concl. 1. Manuel qq. reg. tom. 3. q. 2. 9. art. 10. concl. 1.

44 Possunt etiam eas elemosynas, aut donationes facere, quas cuiuscum ordinis procuratores consueuerint, quia superior committens officium, ceterum eo ipso committere consueta exerceri per procuratores in illa religione. Sic Azor tom. 2. inst. moral. lib. 12. c. 10. quaf. 3.
Non rancun concedendum est obhebuntibus munus factis, cantoris, pulsantis organa, vel alia similia, vt eo ipso illis integrum sit aliquo monasterii bona in elemosynam, vel aliam donationem alias iustam elargiendi sibi vspurare. Quod huiusmodi manus non importet aliquam expendiendi necessitatem, quale est officium habentis administrationem annexam. Quod fallit cum his merces aliqua destinata est, quod munus suum diligenter obeat. Quippe tunc est tacita in fratribus, aut in aliis pios vlos expendenda mercedis illius licentia, alias frustra destinatur. Sic tradunt Nauarros comm. 2. num. 8. corollar. 2. de regul. Tapia aub. ingress. verb. ipso ingressa. a. m. 7. C. de sacrof. Eccles. Manuel qq. regul. tom. 2. que s. 7. art. 2.

Vlturnum religiosorum genus est eorum, qui in monasterio versantur, & hos omnes confat nulla eleemosynas, aut donationes alias iustas posse largiti absque tacita, aut expressa superioris licentia, ut patet ex c. *cum ad monasterium de statu monachorum* & c. *non dicatis.* 1. q. 1. Et ratio est, quia nec dominium, nec vilam bonorum administrationem haberet, sed solum facti vltum, vt docet optimè D. Thom. ab omnibus receptus, 2. 2. q. 32. art. 8. ad 1. Quare si aliqui horum ablique predicta licentia facerent, peccarent contra paupertatis votum, vt potest qui actum domini exercent. Quare minus bene Mendoza in suis quodlibetis, 9. 8. *concl. vol.* ait non peccare religiosum quantitatem duorum argenteorum expendenientem ablique superioris licentia, immo eo contradicente. Dicunt autem, quia quantumvis superior licentiam deneget, id contra rationem efficit, & ideo operatur tunc religiosus ex licentia superioris debita; difformum enim rationi est. Prelatum velle subditum habere, & vile mancipium. Præterea, quia vir irrationaliter predictam licentiam denegaret vxori, ob idque denegatio illa non impedit, quoniam id vxori licitum esset, infero cum relata religiosum hunc non peccare, quia, quamvis tantum dicat non peccare mortaliter, cum non innatus parnitati materie, quod libertem admitterem, sed debitè superioris licentie, & irrationalib[us] novatione, probat aperte eius ratio, hec culpam ve-

nam etiam esse. Sed iure optimo Mauel *qg. reg. som. 3. q. 29.*
art. 10. ad fin. hoc reprehendit, quia cum nulla sit ratio,
nullumque ius cogens superiorem ad eius pecunie ad-
ministracionem religiosi folium facti viuum habent ra-
tione voti paupertatis concedendam, non potest dici
rationi difesa denegatio licentie; immo cum semper
presumptio pro superiori sit, presumendum est, cum
nulla ratione duci; & quando constaret non duci, cum
nullo iure teneatur id permettere, sufficeret sola cius
voluntas interdicere, cum religiosus voto paupertatis
omne profus ins administrandi absque superioris li-
centia se abdicaret. Nec est simile de uxore, ipote quae
nullo paupertatis voto ligata est; neque etiam id est re-
ligiosum esse instar viuis mancipij, sed in statu subditu si-
stentiam paupertatem sanctissime obseruantis. Vtrum
autem denegata licentia generaliter, censeatur denega-
ta ad hanc minimam, dicemus.

Sunt autem aliqui casus à DD. communiter excepti, in quibus huicmodi religiosis integrum est eleemosynas erogare, non petito expresso superioris consenti, eo quod adit hic tacitus, & iure optimo presumptus. Primus est, cùm pauper extrema necessitate laborat; tunc enim ita est confessus superioris debitus, ut precepto naturali diuino tenetur confentire, cùm in ea necessitate omnia sint communia; atque ita fatentur inveneri. Quod si tamen superior ita per manus habetur, ut absque morte pericula posit adiri, est ipsius licentia petenda, & quamvis deneget, potest, & tenetur subditus illi subuenire. Ratio autem cur hæc licentia sit petenda, est, quia dum superioris est bona administrare, potestque adiri, ut subueniat, ea potestas ad subditi non deuoluitur. Atque ita expresse docent Alenfis 4.p. quæst. 1.i. membr. 1. Francus rubr. de testamento. in 6.sum. 65. Surdus de alimento. tu. 8. prædictio 79. n. 12. Angles floribus. 1. p. iral. de eleemosyna. quæst. 4. difficult. 4. & videtur sentire Nauar. sum Hispan. & Lat. c. 17. numero 105. & Manuel 99. reg. 20. quæst. 57. art. 2. vbi dicunt confer tacitam licentiam, quando pauper est in extrema, aut graui necessitate, si ad superiorem aditus non patet. Dixi vident, & non expresse sentire, quia postea dici conditionem illam intelligi de graui necessitate; quamvis tamen hec licentia non petetur, minimè peccaret in votum paupertatis religiosus ille, quia adest debita superioris licentia, nec peccaret mortaliter, sed tantum venialiter, quia contra debitum legitimam superioris administrationis modum facit.

Secundus calus est, quando pauper aliquis magnam patitur necessitatem, nec aditus patet ad superiorum, tunc enim adeat præsumptum superioris consensu, ut illi pauperi succurratur. Atque ita docent, D. Thom. 4. distin. 1. 5. quaf. 2. art. 1. queſt. vñcula 4. corp. Abbas c. si quis. numero 5. de furio. Rosella s. ſum. verb. elemoſyna. 1. numero 1. Angles verb. elemoſyna. numero 6. & ibi Syl. numero 7. quaf. 5. diſc. 2. Armilla numero 5. Tabiena quaf. 8. numero 9. Nauarr. & Manuel numero precedenti allegati. Toledo in fine ſumma, vbi de peccatis mortalibus. c. 28. numero 1. caſa 2. Angles n. precedenti allegatus.

Tertius calus est, quando religiosus ex legitima superioris licentia extra monasterium versatur, causâ vacandi literis, peregrinationis, aut aliiuin negoti peragendi; tunc enim adeat tacita superioris voluntas, ut ex his quiſe ſibi ad viatum dantur a monasterio, vel alioſte, elemoſynas aliquas moderatas clariatetur; quod tunc deceat ullum elemoſynas largiri, conſuetudineq; viuierſaliter recepta id habeat. Atque ita docent Abb. c. si quis. numero 3. de furio. Ateniſ 4. p. quaf. 111. membr. 1. Francus c. 2. in princip. numero 7. ne clerici, vel monaci, in 6. & rubr. de teſtan. in 6. numero 65. Rosella verb. elemoſyna. 2. numero 2. Angles, Syluest. Armilla, Tabiena, Angelus numero precedenti allegati. Idem Angelus verb. donatio. 1. n. 9. Syluest. verb. donatio. 1. q. 1. verſ. 5. Tabiena verb. donatio. 1. q. 2. n. 5. caſa 5. Abulensis

Abulensis in c. 6. *Matthei*, quæst. 60. verbi dicendum quod si assignata. *Metina* C. de penitentia, tract. de eleemosyna. q. de quibus bonis sive eleemosyna facienda. verbi redendum igitur. *Natura* comm. 2. num. 8. corollario 1. de regular. & summa Hisp. & Latin. c. 17. numero 105. *Horatius Lucius de pruilegia hispaliiscorum* pruilegio 88. *Tapia* auct. ingessi verb. sua. c. 18. num. 14. C. de sacros. *Ecclesiis*. *Valentia* 1. 2. dispu. 10. quæst. 4. puzza 3. corol. 5. *Aragon* 2. 1. quæst. 31. art. 8. col. 3. verbi secundo est supponendum. *Banes codem* 8. initio. *Graffis* 1. p. decisi. lib. 3. c. 5. num. 63. *Petrus de Ledesma* 1. tom. summa. tract. 4. c. 3. conclus. 31. *Lelius Zecchinius* 1. p. seu summa. tract. de charitate. c. 10. numero 12. *Toledo* in fine summa, vbi de peccatis mortalibus. c. 18. ad finem. *Azor* tom. 2. infusi. moral. lib. 12. c. 10. q. 3. *Ludouicus Lopez* 2. tom. instructorij confitent. vbi de pœnit. c. 10. 9. de eleemosyna. col. 2. versaria praed. doctrinam. *Manuel* 99. reg. tom. 2. quæst. 7. art. 2. *Leonardus* lib. 2. de iustitia. c. 18. dub. 11. numero 83. *Molinarius* 2. de infi. dispu. 27. ad finem. *Mendoza* in suis quodlib. quæst. 8. conclus. 3. Atque idem dicendum est de eleemosynis tempore peregrinationis, aut studij collatis; eas enim solas modestrae eleemosynas dare poteris; nisi aliud habeat receperitus sua religionis vius, ut bene tradit Azor proximè allegatus. Immo pollo tunc donare aliquid consanguineis diutius ratione gratitudinis debite ob contanguinatem, aiunt *Ludouicus Lopez* lib. 2. de contrariis. b. c. 40. col. antepenult. verbi. *discimus primò* & t. p. instruit. confitent. c. 15. lib. 3. col. 3. conclus. 6. *Manuel* 2. tom. summa. c. 31. num. 5. verbi. *lo no digo*. Et addit *Manuel* hoc etiam esse licitum in remuneracionem aliorum que consanguinei dant religiosis, & explicat *Ludouicus Lopez* quantitatim hanc esse decem aurorum, & probat iverque, quia est presumpta superioris voluntas. Ceterum si iusta remuneratio petat hanc quantitatem dari his consanguineis ob alia ab eis accepta, placet hæc sententia; vbi autem accepta hanc remuneracionem non pertinet, nulla est ratio ad præsumendum hanc licentiam, nec iuste posse à superiori concedi, quia dedecet religiosum pauperem dare consanguineo diutius, sed potius ab ipso accepturus est; at modica in signum gratitudinis, ac benevolentia admitterem.

99 Tunc autem cœlebuntur eleemosynæ moderatae, quando talis religiosus eas eleemosynas largitur, quas alij scholares, aut peregrini honesti ciuidatis conditionis solent erogare, quia tacita superioris voluntatis est, ut recepta similium confutundatur sicut & sic tradidit Angelus *summa. verb. donatio. 1. numero 9.* *Sylvester verb. donatio. 1. questi. 1. vers. 5.* Tabiena *verb. donatio. 1. questi. 2. numero 3. cap. 5.* Metina, Nauartus vero loque locis, Lælius Zecchius, Manuel, Molini numero precedenti allegati. Et quamquam Nauart. *eo comm. 2. numero 8. corollar. 1.* & Gracis proximam *tab. 1. numero 1. cap. 1. art. 1.* dicimus postea his summodi religiosum casum, ut optimè sit Nauart, *vero que conf.* allegatus, nullatenus est huius sententia mens, posse hoc monachum absque racita, vel expresa licentia superiorum; sed censer eo ipso quod certa quantitas predicando modo ad sufflentem religioso tribuitur, censeri concedi licentiam expendenda quantitatibus, quam si bi subtraxerit, in alios pios, aut honestos vius, id que in dubio præsumi, nisi statutis religiosis, aut superius praecipto quid restrinxerit. Ex quo inferro idem etiam censendum de ludis honestis, qui hi pertinent ad honestos vius, honestamque recreationem.

mē allegati dicunt posse huicmodi religiosum eas
eleemosynas erogare, quas alij scholastici seculares, &
peregrini solent, & fauent Angelus, Syluester, Tabie-
na, Metina, Laius Zecchini proximè allegati, aiunt
enim absolutè posse, quod alij scholastici, vel pe-
regrini; at melius enim Azor, quod alij eiusdem ordi-
nis, & conditionis monachii, & fauent Nauar, in sum-
& Manuel proximè allegati: aiunte enim, quod pe-
regrini, & scholares sive conditionis. Et ratio est,
quia cum religiosis paupertatem profiteantur, non au-
tem seculares, conditio religiosorum minimè per-
petit, ut tantam eleemosynam conferre valeant quantum
seculares.

100 Quartus casus est, quando religiosi aliquid nobis habent de iis quae ad suam sufficienciam illis tribuntur, pollunt enim id in elemosynas expende-re. Sic Valentia 2.1. *dispus.* 10. *quest.* 4. *puncto* 3. *cvel.* 1. *Manuel* 99. *reg.* 100. *quest.* 29. *art.* 10. *conclusio* 3. allegaturque Naurat, de *redundibus ecclesie* *quest.* 1. *in 1. editio-*
m. numero 8. & 84. *in nonnulla autem monachorum 33. nume-*
ro 10. *ad 1. editio-*
ta Abundus, *Nauaratus* *arguit* *quod* *magis* *allegatur* *in* *allegato* *numero* *precedenti* *absolutè* *loquitur* *de* *religioso*, *qui* *prædicto* *modo* *datur* *certa* *quan-*
titas *ad* *victum*, *&* *Molina* *allegatus* *numero* *prece-*
denti *dicit*, *sue* *in* *conuentu*, *sue* *extra* *conuentum*
vinat.

2. & 84. in nouissima autem monito 33. num. incepit enim admodum p. tu :
Summe Th. Sanchez pars 14.

rum viuenti, cum iusta licentia convertendi in suos vius quæsita aliunde, quam ex bonis monasterijs, integrum sit convertere ea bona in quicunque pios vius, & capellanijs instituendas? Affirmant Nauarrus comm. 2. numero 4. deregular. & Ludoivius Lopez lib. 2. de contrabib. cap. 40. paulo post principium. Dicuntur, quia cum anima sit prioriter corpore, potius dicitur pecunia in vius proprios converti, quando convertitur in vius pios, animis vires, quam dum in corporis vius, & quanto eleemosynæ ampliores sunt, eo magis animæ fuit vires. Sed iure optime Molina tom. 1. de iustit. disp. 140. col. 2. vers. idem dicendum est, ait, his religiosis concedi virque eleemosynas, & donationes honestas suo statui convenientes; at se non audere tam amplam facultatem eis concedere, ut possint capellas de bonis ita acquisitis instrueret: tum quia id exceedit religiosi statum, nec utilitas inde confertur, sed augerat convertendo ea bona in monasterij utilitatem, quod etiam opus ipsum est: tum etiam, quia similius dispositio non permittit homini seculari, habentis ascendentis, nisi de tercia honorum parte in hoc regno, nec habentis descendentes, nisi de quinta parte, vt constat ex legibus Tauri. Hoc tamen limitare iuxta dicta n. 33, nisi religiosus ille comoditatem, & dispensationem haberet ex licentia Pontificia independenter à monasterio suo, & à Prelato.

Quintus casus secundum aliquos est, quædo res qua in eleemosynas erogantur, sunt parvi momenti, & que communiter solent de pauperibus officiati mendicibus: has enim eleemosynas possunt religiosi facere, quia iure optime presumunt ea superiorum voluntatis. Sic Aragon 2. 2. q. 3. art. 8. col. 3. vers. ex quo sequitur terra differencia. & fuit Graffis 1. par. deci lib. 3. c. 5. n. 62. vbi relata Glossa Clement. 2. verb fragmenta de censib. ait, fragmenta, quæ ex religiosorum mensa superunt, posse religiosum in eleemosynas erogare. Sed Glossa id non aperte dicit; tamen enim ait, panes integros, qui ex mentis leuantur, non posse iniurius monachis eleemosynarium in eleemosynas expendere. Et ideo neutrum mili placet, nisi confuetudo religiosus habeat, vt quilibet priuatus religiosus eas eleemosynas eroget, quippe celsante hac cœlestitudine, superioris est ex distribuendo.

Vltimum casus est, quando religioso sine in clauso, sine extra clausum viuenti certi annis redditus, sive de bonis conuentu, tāquam benemerito, sive a parentibus, sive a consanguineis, sive ab aliquo alio ad sumptus suos, aquæ vium, confidente monasterio, aut dispensante summo Pontifice, conceduntur; & cum alia bona ex licentia Prelati concessa sunt ad vium suū, & dispositionem, si non est facta aliqua restrictio, potest eleemosynas, & alias donations religiosum decentes facere. Sic Molina tom. 1. de iustit. disp. 27. 6. col. antepenult. vers. religiosus in conueni. Immo optimè Nauarrus comm. 4. n. 68. de regular. ait non solum id pecunia, sed etiam occasione eius acquisita posse in viuslicitos expendi ab eo religioso, vt siquid eo sua industria lucratius est, vel superfluit, quæ concedens principale, videtur etiam concedere accessorium. 1. cum principali ff. de reg. iuris. Item, quia filius familiæ, & seruus perinde possunt administrare quæsita proprie pecunia, ac ipsum pecunium; arg. 1. 2. q. 3. 8. si familiæ familiæ, & l. si due ff. de pecunia.

Tandem in iis omnibus casibus præter primum extrema necessitatibus, id maximè obliterandum est, in nullo illorum posse religiosum eas eleemosynas erogare, contradicente superiori. Ratio est, quia solus extrema necessitas calus dat iuri religiosi conferende eleemosynæ in iusto superiori, vt optimè traditum D. Thom. 2. 2. q. 3. art. 8. ad 1. Alerius 4. p. 9. 11. memb. 1. Turrecremata 6. non dicitur. 12. q. 1. art. 8. n. 12. Abulensis in c. 6. Matth. 9. 60. Graffis 1. par. deci lib. 3. c. 5. n. 5. in ceteris autem exigunt licentia tacita, vel expressa superioris. Ergo quando haec non adest, immo contradicunt, nequibet religio-

suis hanc eleemosynam erogare; & ita docent Aragon 2. 2. q. 32. art. 8. col. 5. Azor 10m. 1. in iustit. moral. lib. 11. c. 10. q. 3. & 10m. 1. lib. 12. c. 1. q. 10. Leonardus lib. 2. de iustit. c. 18. dub. 11. n. 8. Addit autem bene Azor vtroque loco, idem dicendum est, si confuerendo religionis non permetteret in his casibus erogari eleemosynam, quia tunc non adest presumptione licentia. Addit etiam Azor c. 11. q. 10. non posse etiam religiosum in his casibus donare, quando donatio est contra formam motus proprii Clementis VIII. de non largiendi munieribus per religiosos. Sed, vt diximus, hic motus proprius non est in Hispania receptus.

Quatuor autem superior interdicat his eleemosynas 108 largiti, non videtur interdicere moderatas, & consuetas, sed tantum videtur velle ne modum excedant, sicut de uxore, cui eleemosynas vir interdicunt, afferunt communiter DD. Sic Manuel 99. reg. 10m. 2. q. 57. art. 2. in fin. vbi bene addit, superiori has quoque eleemosynas expresse prohibent tenebit religiosum obedire, quamvis ipsem Manuel codem tom. 2. q. 47. art. 4. minus bene dixerit, voluntarie hanc esse ratione diffonam respectu fratrum Minorum, & ita non teneri eos obedire.

Quod si petas, an predictæ donationes, & eleemosynæ 107 possint fieri a fratribus Minoribus. Breuiter dico cum Manuele Rodriguez 99. reg. 10m. 2. q. 47. art. 4. latius id probante ex diversis sui ordinis Minorum decretis, quatuor exigi conditions, vt fratres Minores possint has donationes facere. Prima est, vt res donata fit pari valoris. Secunda, quod in Capitulis generalibus, vel provincialibus extra illa à Generali, Provincialibus, & Custodibus, cōtumque commissariis ordinatum fuerit, vt de predictorum superiorum licentia fiat: Guardiani enim ex vi sui officij non possunt eam licentiam concedere, nisi possint eam obtinuerit, sicut hodie obtinet; nam eo ipso quod Guardiani instituuntur, censemur ipsi concessa facultas huius licentiae danda. Et quamvis absque predicta licentia integrum sit fratribus Minoribus, libro, vestes, vel alia similia sibi iniucie accommodare, at dare sibi iniuciem minimè licet, nisi ex superioris licentia. Pro minimis autem sufficit licentiam interpretatiuam, quando Prelati id scimus, & liberaliter permittunt. Quod autem ibi addit hoc licere, quamvis Prelatus contradicat, iam reprehobimus num. 10. Tertia conditio sit, vt res donata sit res mobilis, immobile enim nulla pacto possunt donare, vt partem domus, aut horti. Et ultima conditio, vt res donata non sit pecunia, illam enim non possunt donare, nisi auctoritate donantis, neque remittere partem pecunie eis legata; nec Syndicus Pontificis id facere potest, nisi quando in viuitate fratrum cederet, vt ad vitanda litigia, vel diurnaras solutiones.

Dicimò deducitur, accipientem à religioso aliquid 108 absque legitima superioris licentia, expresa, aut tacita, teneri id restituere, quod vniuersi fatentur, cum religiosus ille careat potestate dandi. Quod intellige, quando res exstat, aut si res non exstat, accepta mala fide: nam bona fide accepit, & res apud illum non exest, tenetur id solum in quo factus est locupletior, restituere. Quod commune est in quacunque materia possessoribus bona fidei: atque ita tradunt Corduba summa. 9. 109. Nauarrus lib. 3. de restitu. c. 1. p. 3. in noua editione. dub. 3. n. 182. Sayro et al. regia lib. 9. c. 16. n. 21. Manuel 10m. 2. sum. c. 5. n. 7. vers. lo. regre digo.

Bona autem haec bene à religioso expensa, quæ 109 diximus esse necessariò à recipiente restituenda, Abulensis in c. 6. Matth. quast. 37. vers. uno dicendum, & sequentibus, dicit, si religiosus habeat administrationem, & sit correctus, esse eidem restituenda; si vero non sit correctus, aut non habeat administrationem, restituenda esse monasterio, nec satisficeri restituendo ei, nisi restituens sit certus id esse in monasterij utilitatem. Alij verò dicunt ea restituenda monasterio, quippe illud habent

habet legitimū eorum bonorum dominium. Sic Syluester, loquens indistinctè de bonis sic expensis verb. reg. 6. c. 7. notabilis 2. Mol. 10m. 1. de iustit. disputatio 140. col. 9. vers. si aliquid restitam. Manuel 99. regul. 10m. 2. q. 12. art. 2. fin. & 2. 10m. summa. c. 4. n. 4. Nauarr. lib. 3. de restitu. cap. 1. annua edit. c. 3. dub. 1. n. 169. cor. 3. & loquuntur hi tres DD. quando ea bona sunt peculijs concessi ei religioso ad eius vium; & Molina, & Manuel loquuntur etiam si interdictum sit monasterio se intrrompere in id peculiū. Idem docet loquens de bonis, quæ ab alio accepit religiosi, idem Molina codem tom. 1. art. 9. col. 9. vers. si quid fornicaria, atque ita dicendum est. Sed hoc temperat Manuel 99. art. 9. n. 4. si monasterium sit capax bonorum; quod si incapax sit, aut ergo mandat in eleemosynam illi monasterio. Sed hoc displicet, quia si necessariò est restituenda ea pecunia monasterio, nequid dici eleemosyna, & si vero est eleemosyna, respicit illius monasterii non erit ei debita, sed poterit accipiens retinere. Quare dicendum est, teneri ei monasterio restituere, quia est illud sit dominij incapax, & habet legiūnum vium, & administrationem eorum, quæ religiosi illius donantur. At potest monasterium ex rationabili causa condonare, vt ad consulendum famam illius religiosi, vel ratione paupertatis recipiens, qui iam consumpsit, vt bene docet Molina tom. 1. de iustit. disp. 9. col. 9. vers. si quid fornicaria. & ego credo id posse ipsum superiori, quando talis est res, de qua ipse ex iusta causa absque conuento disponere poterat, quamvis initio ipsem turpiter dedisset.

Possunt tamen restituere ea bona ipsius religioso, nisi timeretur, vanum illam, & contra Prelati voluntatem iterum consumptur, aut nisi semotus esset ab eorum bonorum administratione, vt bene docet Molina tom. 1. de iustit. disp. 1. 2. o. paulo post principium; & quando creditur, non male expensurum, teneri Rebellus de iustit. p. 1. lib. 2. q. 1. feit. n. 1. addens, vel quando religiosus est valitus a suis maioriibus remotus. Similiter possent illi restituiri, quando antea habebat licentiam eas pecunias expendi in propriis viis, nec timet res, vt iterum male expendit, & docet Alcozeti lib. de Iudo. c. 18. art. 1.

Hinc deducitur solutio eius questionis, an soluens religioso pecuniam ab eo mutuo acceptam, vel in depositum traditam, liberetur? Quidam sic distinguunt: si contractus fuit à monacho initus non interueniente aliquo Prelati facto, liberatur monachus solvens; fecit si factum Prelati interuenit. Sic tradunt Bart. per eum textum. 1. eum qui in stipulatur. 56. 5. qui sibi ff. de verb. obligat. decisio capelle Tholofana 122. summa. 1. & 2. Baetza de imo debitor. c. 17. n. 3. Manuel 99. regul. tom. 3. q. 16. art. 1. Hinc inferunt Bart. 1. summa. 27. in principio pp. ff. de pali. & 1. filii. 1. n. 10. n. 10. C. de patiis. & ibi Bald. in fin. Paulus ea 1. summa. 1. in principio. n. 3. Mattheus de afflictis decis. Neapol. 147. n. 2. & ibi Cæsar. Vr. filius in annotationibus. n. 3. Euerardus loco à foro ad monachum. n. 8. Beneficius lib. de mercatura tract. de adiecto. p. 3. n. 36. decisio capelle Tholofana & Manuel proximè allegati, liberari debito soluentem mutuum, vel depositum abque Prelati licentia religioso, qui ea tradiderat. Sed quantum in foro extendit hoc ita si habeat, in foro tamen conscientia seruanda est distinctio tradita duplice n. præcedentis. An vero haec restitutio verum habeat in religiosis Societatis 1. 5. 1. foliis benni vii votis astratis, & in Commendatariis, diximus supra c. 8.

Sed difficultas est, an religiosus p. teneat restituere, si non restituerit? Quia in re sic distinguendum censeo. Si ex bonis monasterij fuit a donatio, tenetur religiosus ille inducere eum cui dedit, & restitutus monasterio; quod si nolit, & habeat religiosus ille redditus aliquos ex debita licentia, vel aliam supellectionem, restitutus ex his restitutio monasterio. Quippe quamvis horum proprietatem non habeat, vium tamen si abdicare potest, & tenerit. Sic docent Nauarrus lib. 3.

114 Vrūm autem debens aliquid monasterio satisfaciat, debiturque liberetur, si in religione profiteatur. I. Affirmant aliqui p̄t tex. l. 2. ff. de capitis diminutione, ibi; certum sua amissione ciuitatis, sua libertatis conuagis capit⁹ diminutio, cestabit hoc editum, neque possum⁹ hi penitus conueniri; iuncta doctrina Baldi ibi, statim in princip. vbi h̄c ait. Nota argumentum de singulo monasterio, qui erat debitor monasteri⁹, nam videtur quod in ingleſa confundatur actio. Atque ita docent Marcus Mantua sing. 30. 8. aliquis debitor, numero 1. c. 2. Baæza de inde debitor. c. 1. numero 67. Limitant, si ingrediens non sit soluendo. Ceterum existimo hoc esse verum, quando ratione huius religiosi bona aliqua comparauit monasterium sive ante, iux post professionem, hereditate, donatione, vel industria, aut opera acquista, ei debito so luendo sufficientia, quia, vt dicimus, huicmodi bona non cedunt monasterio, doceat monachus creditoribus satisfaciat. Quare sicut illis satisfaciendum est alii creditoribus, ita quoque solutum censemur monasterio illa capienti. Si autem nulla bona obuenire monasterio, vel non sufficientia, non video cur monachus illi non teneatur, satisfacere monasterio co modo, quem numero 12. explicimus, cum oblatio perfice pro professionem facta nil prorsus conferat ad satisfaciendum pecuniam debito, cum nec ea tanquam quid spirituale, sit pretio estimabilis, gratilique habet oī Dei amorem. Non poterit tamen religiosus hic conuenienter pro eo debito tanquam ciuitatis mortuis, sicut nec capite diminutus; & hoc est quod deciditur et. 1. 2.

115 Ultima conclusio. Religiosus non adhibens eam diligientiam in rebus sibi propriis conseruandis, quam homines communiter adhibere solent, sed culpa sua laura res illa deterioratur, aut perditur, peccat in votum paupertatis. Ratio est, quia hoc est proprium domini, posse rem illam consumere, ac detrectori pro libito suo facere. Præterea, quia religiosus solum fuisse videntur in rebus sibi concessis, id est, ius videntur in suam vilitatem. Ergo utilitatem rem consumēs peccar in paupertatis votum. Sic Leonardus lib. 2. de ins. c. 4. dub. 9. n. 79. vers. 10. vbi bene addit, non vider hoc ita seuerer interpretandum in religioso, vt hic teneatur ex culpa leui, quando rem in suam vilitatem recepit, nempe non adhibens diligenter, quam homines diligenter solent adhibere, scit tenetur commodatarum in suam vilitatem rem commodato recipiens, iuxta cap. vnicō de commoda. & l. in rebus. vñ. hoc inq. ff. commoda. Quando autem interfuit ex culpa lata, an teneatur restituere, dicendum est, sicut diximus n. præcedenti de religioso alienante abque debita licentia, quia eadem est ratio.

C A P V T X X.

An yctium proprietatis in religioso, quo aliquid abque superioris licentia usurpat, aut alienat, sit semper culpa lethalis, & duplex culpa sacrilegi, & furti, ac quibus penit⁹ subiaceat?

S V M M A R I V M.

An viuum proprietatis in quaunque leui quantitate sit mortale, & refertur quadam sententia. num. 1.

Explicatur sententia authoris. num. 2.

Quando sit pars quoniam, & in commensibilibus excusans à mortali. num. 3.

As eadem quoniam ad mortale sufficiens, satis quoque sit, ut peccatum proprietatis consenserit reservatum? n. 4.

An sufficiat quoniam, qui per se non sufficit ad mortale furtum, sed sufficiat ratione circumscriptione persone, aut danni securi, & quid contra, quando ex se sufficerit ad mortale, at non sufficiat ratione diuini personæ? n. 5.

Quid quando noscibilis quoniam, si sufficiens ad furtum mortale usurpar ad folum vñum temporaneum? n. 6.

credendi magis iniuri quoquā rem clam acceptam à religiosis, sed quoquā solum modum, quā parentes carnales circa filios suos, cū non minus, sed magis subditos diligere debent. Et ita non debent censes iniuri quoquā rem acceptam cuiusdam quantitatē, in qua paterni carnalis honeste condonionis iniurias non conferent. Item, quia religiosi ius habent, vt ex eis bonis alantur à monasterio, sicut filii ex parentum bonis. Fatus ramen est mortale, si tres, aut quatuor argenteos fuerint. At neutrum credo. Non prius, quia filii non sunt voto paupertatis adstricti, nec eorum statum dedecet aliqua possidere, & sunt necessarii bonorum parentis heredes, & ideo iure optimo presumuntur parentes non esse adeo iniurios quod rem acceptam; & idcirco melius ali DD. ab foliū tradidit, quantitatē petent ad mortale in materia furti, sufficere ad violandum paupertatis votum. In commensibilibus autem id placet, vt explicabo cap. sequenti numero 21. Non erit placet posterius, quia, vt suo loco latius dicimus, iam hodie communior sententia est, exigit in Hispania furtum quadruplicis argentei ad mortale. Atque idem dicendum est ad mortalem religiosi proprietatem.

4 Absque fundamento autem addidit Corduba ibidem, quām quoniam vñus argentei fatus sit ad proprietatem mortalem contra votum constituant, non tamē fatus est, vt censeantur peccatum superiori referuntur, quando transgredio voti paupertatis referuntur. Quia ad eam referuntur, sicut in ceteris casibus referuntur contingit, id solum exiguntur, vt peccatum mortale sit, sicut quando referuntur incestus, furtum, &c. Atque ita dixit Clemens VIII L in mori proprio de cœlum referuntur pro regularibus, casu 4. numerans inter peccata que à superioribus religiosorum referuntur possunt, violationem voti paupertatis que sit mortalē.

Sunt tamen circa quantitatē hanc duo maximē obliteranda. Prior est, dum dicimus eam quantitatē exigī, & sufficere ad mortalem proprietatem contra votum, que sit est ad furtum mortale in secularibus, intelligi de materia sufficienti ex se ad furtum, secularis persona aduersus quam committitur circumstantia. Verbi gratia, furari acūm à farto, est quandoque lethale, occidente damni cestis operari farto, & ab homine paupere multo minorem quantitatē, quam adiungit, & respectu Principis exiguntur maior quantitas: at id acūs furtum, aut rei partis à paupere, quod commisum à religioso efficit in genere furti peccatum mortale, non efficit mortale in genere proprietatis contra votum adiungit, & sic referuntur proprietatis peccato, non censerent hoc referuntur. Et est contraria in genere furti, si, exempli causa, efficit veniale à Rege furari oī argenteos, at in genere peccati proprietatis efficit mortale. Quippe furti malitia confluit ex damnō illato proximis, ac proinde quandoque maior, quandoque minor quantitas constituit illud mortale; at in peccatum proprietatis solam voti transgressionem respicit, quia thūto superiore aliquid sibi religiosus appropriat; & ideo, nec augerit, finē minuitur quantitas haec petita ad mortale ex magnis, aut parte dāno illato, cū in vitro que censuit acūs dominij exercetur, appropriando sibi aliquid abque superioris voluntate. Quamobrem dicendum est exigī, & sufficere eam quantitatē, quā communiter seculis iis personæ circumstantis fatus efficit ad mortale, quam diximus in Hispania esse quatuor argenteorum. Pro qua eriam doctrina facit, quod communiter DD. neocerici tradunt tractantes de furti, qui dicunt excommunicati latam in fortates, eos folios ligare qui furtum ex se lehalē admiserū, ac excusat id quod ratione solius persone est tale, vt acūs à farto.

6 Posterior est, non semper quantitatē in se notabili.

Similem Th. Sanchez pars III.

Item absque licentia acceptam fatus est ad mortale proprietatis peccatum. Quia res magni valoris potest ad folum brevissimi temporis vñum modici valoris usurpar, reddenda frātim; & ideo erit sola culpa venialis in votum.

Secunda difficultas est, an peccatum proprietatis in religioso habeat duplicitem malitiam, alteram furti, & alteram sacrilegij. Breuer responderet, cōmuniter vtrāque malitia eam proprietatem vestiri; nam si religiosus usurpet aliquid de bonis monasteri⁹, & tribua alterius abque exprefsa, aut tacita licentia, manifestē est furtū, quia contra dominū voluntatem, qui est monasteriū, res usurpat; & proprietas, quia ab eo superioris licentia, ut bene traditum Corduba sum. q. 10. 9. Nata. lib. 3. de restit. c. 1. p. 3. in noua ed. dub. 3. n. 182. Sayro in clavis regia. lib. 9. c. 16. n. 21. Atque idem euent, eti religiosus res sic usurpar non alienat, sed fibi retinet, quippe id in iusto dominio, & abque superioris licentia efficit; & vtrāque eadem malitia repertur, si secularis concedat religioso eam rem quodam proprietatem, vel quod vñum, quod eo ipso ea proprietas, & vñus acquiratur monasterio, & ideo in iusto domino, & abque licentia ea usurpet religiosus.

Dixi autem regulariter ita contingere, quia potest es-³ se solum proprietatis peccatum in religioso, vt si secularis der illi aliquid ex lege, ne monasterio acquiratur, est proprietas, eo quod abque superioris licentia illam accepit, non autem furtum, quia ex voluntate domini accipit; nec res monasterium esse in iustitia, eo quod nihil illi quoniam sit. Similiter contingit reperi torum proprietatis malitiam, quando religioso datu-
aliquid à vero domino, cuius acquirendi est incapax mo-
nasteriū, vt si religiosus Minorum dentur anni redi-
tus, erit proprietas, sed non furtum, quod ex voluntate domini accepit, nec monasterio aliquid acqui-
situm sit, vñpte quod incapax acquirendi est, vt eius
contradic̄tū officia eam acceptatione esse furtum.

Similiter poterit contingere dupli titulo concurre-⁹
re vtrāque circumstantiam, ac necessario explican-
dam in confessione, vt li quis ex rebus conuentus, vel
secularis etiam eius licentia interuenient, dummodo
non apponat conditionem ne acquiratur monasterio, &
monasterium sit capaz acquirendi, aliquid abque superi-
oris licentia accepit, & abque eadem id distribuit,
erit duplex malitia furti, duplex etiam malitia proprie-
tatis. Prior in acceptione, vt explicatum est num. 8. po-
terior autem in distributione, cum iterum haec abque
superioris licentia, & in iusto domino fiat. Sicut qui vo-
to religiosi atrictus ducit vxorem, & consummat, pe-
cat bis, scilicet, feme dicendo, & feme postea prima vice consummando. Si autem condito adulterio, ne ac-
quiratur res monasterio, concurrit duplex proprietatis
peccatum, alterum in acceptione abque licentia, & alterum in distributione, nisi dominus dederit, vt distri-
but. At in neutrō casu erit furtum, si secularis illius in
vitroque voluntas concarrat, in eo autem, in quo non
concurrent, erit furtum: si vero monasterium sit incapa-
x illius acquisitionis, erit in vitroque peccatum prop-
rietatis, non autem furti in acceptione, quia ex voluntate
domini; nec in distributione respectu monasteriū,
vñpte quod dominus non erat, nec respectu domini,
qui est secularis, si ex eius voluntate fiat, fecus si contra
eius voluntatem, quia ipsi res illa reddenda erat, eo
quod etiam monasterium, & ipse religiosus incapaces
acquirendi erant.

Tandem potest etiam contingere, vt sit peccatum so-
lius furti in religioso, vt quando aliquid furatur, non fi-
bi retinet, aut habita superioris licentia ad furandum,
vt explicatum supra. Et similiter si rem alienam
non sibi usurpet, sed perdat, vt fereat alienas combu-
rendo, erit furtum, non tamen proprietas, cum nil sibi
usurpet.